

Comentariul operei Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi scrisa de Camil Petrescu - a treia parte

Al doilea plan, realitatea frontului, este realizat tot sub influenta lui Stendhal. Razboiul e vazut din perspectiva combatantului de rand, ceea ce conduce la o imagine antieroica a acestuia. De pilda soldatii alearga ingroziti, cautand un loc unde sa se ascunda ordinele comandantilor se contrazic, asa-zisul curaj este doar o forma a disperarii. Nu atat faptele conteaza ci efectul lor in constiinta personajului ce traieste o experienta de cosmar.

Tehnica e si ea stendhaliana jurnalul cuprinde impresii imediate ce se aduna intr-o viziune generala (monstruozitatea razboiului), conducand spre o concluzie, anume absurditatea participarii la un masacru stupid De aceea, Gheorghidiu refuza de a mai lupta - forma lui de protest.

In sfarsit, integrat aceluiasi plan obiectiv, motivul mostenirii ne introduce in lumea afaceristilor si a politicianilor. Tehnica prezentarii mediilor, ca si a timpurilor, e balzaciana De exemplu, Nae Gheorghidiu, imbogatit prin zestre, are o singura preocupare, aceea de a face cat mai multa avere. Mobilitatea lui sociala fierul trimite la Stanica Ratiu al lui George Calinescu. Un tip monstruos este si milionarul analfabet Vasilescu - Lumanararu, in timp ce unchiul Tache e un avar avand toate datele speciei.

Prin destinul lui Stefan Gheorghidiu, Camil Petrescu isi exprima punctul sau de vedere cu privire la conditia intelectualului in lumea burgheza. Aceasta este, de altfel, tema intregii sale literaturi, de la "Jocul ielelor", lucrarea de debut la "Un om intre oameni" - roman scris in anii '50. Eliberat de constrangerile materiale ale existentei, prin mostenirea averii lui Tache Gheorghidiu (unul dintre unchii sai), eroul nazuieste sa se dedice exclusiv preocuparilor spiritului. In acest scop, averea i-o incredinteaza spre administrare celui alt unchi, Nae Gheorghidiu, in schimbul unei rente ce i-ar asigura libertatea interioara atat de necesara studiilor filozofice.

Socotelile sale sunt false, caci, iubind-o pe Ela, nu numai ca nu-si castiga mult ravnita independenta sociala dar isi pierde orice iluzie ca aceasta ar mai fi posibila Gelozia face din el sclavul unor preocupari jalnice: frecventeaza mediile mondene, a caror platitudine il exaspereaza (serate, excursii in grup etc), e obligat sa se prefaca interesat de moda dans si celelalte accesorii ale confortului burghez Comportamentul frivol al sotiei, obsesia infidelitatii acesteia il fac tot mai dependent de o lume opaca si detestabila Amanunte sentimentale ii invadeaza constiinta, in locul ideilor pure carora spera sa li se dedice.

Analizate cu o minutiozitate si o luciditate de care numai spiritele alese sunt in stare, gesturile cele mai banale, intamplarile cele mai derizorii legate de prezenta Elei devin, in planul constiintei eroului, probleme capitale ale existentei. De pilda talentul de dansator al rivalului, recunoscut ca atare de ceilalti, eleganta lui vestimentara ii permit asezarea valorilor lumii burgheze sub semnul absurdului.